purta, filosofic, asupra existenţei lui, decât în înţelesul de a lămuri felul în care este. Planul existenţei adevărate nu este deci, pentru român, planul în care lucrurile se fac şi se desfac, planul unde îşi actualizează posibilităţile lor de fiinţă. Planul adevărat al existenţei este planul virtualităţilor, planul tuturor putinţelor, planul plinătăţii dumnezeieşti, care premerge, într-un sens, chiar lucrarea dumnezeiască, planul vastei nedeterminări existenţiale sub raportul actualităţii, în care toate lucrurile există cu toate felurile lor de a fi, adică: actualizate şi neactualizate, ba chiar actualizabile şi neactualizabile.

Românul are, ca tot orientalul, conştiinţa că ceea ce se vede nu e decât o parte, şi nu cea mai bogată, din ce este. Că, dincolo de ceea ce e concret, stă ceea ce poate să fie şi că, în fond, antica devenire nu este adaus de fiinţă, ci împuţinare de posibilităţi sau – cum zicea un dascăl al meu – „cădere în cosmos".

La rădăcina concepţiei româneşti despre fiinţă găsim această supremaţie a virtualului asupra actualului, ideea unui sân purtător al tuturor virtualităţilor, ideea unei mari mame, care constituie suma chipurilor posibile ale insului şi, aş zice, faţa lui de slavă. În acest sens,